

17 d'agost, eros i tànatos

El matí del dijous 17 d'agost vaig haver de fer ús del servei d'urgències de la sanitat pública. Tot i la gran quantitat de pacients, el servei va ser òptim i personalitzat i em va confirmar el tresor social que suposa disposar d'una atenció sanitària universal i gratuïta. En el breu col·loqui final mantingut amb el metge que em va atendre vaig constatar el que és un evidència: la permanent manca de personal dificulta extremadament la seva tasca i cronifica una situació que en plena crisi es presentava com a transitòria i que ara porta camí de convertir-se en estructural.

A les 17 h del mateix dijous els missatges de les amigues i amics que eren pels voltants de la plaça Catalunya alertaven que estava passant alguna cosa estranya. Amb el pas dels minuts allò que des de fa un temps temíem que passés però que volíem creure improbable es va confirmar. Un atac indiscriminat contra persones anònimes d'una ciutat europea que evidencia que estem davant d'una altra situació que també porta camí de cronificar-se.

Dues realitats contraposades, aparentment excloents i alhora indicadores del que som. Eros i tànatos; tànatos i eros. La bondat poques vegades genera preguntes; és el mal el que escandalitza. Seria repetitiu insistir en els elements sociopolítics que afavoreixen l'aparició de fenòmens com el jihadisme. La manca d'horitzons i la marginació social són elements que en ocasions ajuden a explicar com és possible que joves establerts a Occident duguin a terme aquests actes. Així mateix, la persistència d'Occident a perpetuar la mentalitat imperialista de qui se

MIQUEL SEGURÓ

PROFESSOR DE LA UOC,
INVESTIGADOR CÀTEDRA ETHOS-URL

sap fort consolida l'odi etern cap a ell. Ara bé: això ho aclareix tot?

Amb la cruel experiència de la Primera Guerra Mundial encara viva, Sigmund Freud publicava *Més enllà del principi de plaer* (1920), text canònic de la psicoanàlisi en què es reconeix juntament a l'instint de vida, o eròtica, l'instint de mort, el tànatos. La dinàmica instintiva i pulsional de l'ésser humà s'explicava a partir de dos principis antagonics: el de conservació i el de destrucció.

Occident, eufemisme per a la idea d'un estat del benestar que aparentment vetlla per garantir un ordre que no alteri les llibertats individuals, viu perseguit per un fantasma. Es minimitza l'instint de mort de la nostra condició antropològica. Reduint les causes de la voluntat destructiva a ràtios socioeconòmiques s'obvia una part de la realitat: que la violència pot

Occident viu perseguit per un fantasma. Minimitzem l'instint de mort de la nostra condició antropològica

ser voluntària, la pròpia i l'aliena. De fet, quan alertem que certs contextos socials i econòmics potencien l'instint destructiu confirmem que aquesta violència existeix i que la seva realitat no és accidental.

No ens agrada i ens espanta. Però si la llibertat es pressuposa per estimar, també ha de pressuposar-se per destruir. Per això esfereixen actes com els que perpetua el Ku Klux Klan o els mal anomenats supremacistes, que recorden l'infaust Dr. Mengele. El mal no és banal, i com palesa un recent llibre compilatori de textos clàssics sobre aquesta eterna qüestió coordinat per Enrique Bonete (*La mal·ladia*, Càtedra, 2017), és sempre una possibilitat humana.

Alhora, l'opció per construir i generar benestar és també una permanent alternativa. La imatge d'un infermer plorant davant les càmeres mentre explicava com intentava ajudar els ferits és una de les icones del tràgic succés barceloní. Són les dues cares d'una mateixa i indivisible moneda. Ni enquistar la desconfiança davant l'altre ni minimitzar l'opció per voler fer el mal, doncs. En un cas i en l'altre hi ha un mecanisme de defensa construït enfront d'una realitat que és ambivalent.

Atemptats, agressions, mort formen part de la realitat humana tant com concòrdia, prosperitat, vida. Per això no menystenir el tànatos és el millor camí per valorar l'eros i avançar en l'assumpció que la vida es construeix des de la paradoxa. Això no impedeix que estigui a les nostres mans crear contextos socioeconòmics, polítics i educatius que no despertin la bèstia. Però pretendre obviar una part de la realitat és més neuròtic que terapèutic. Amb tot, i encara que ho digués el filòsof, no està escrit que l'home sigui una passió inútil. Encara no.

Un aire fresc

SÍLVIA SOLER

Han vingut uns amics d'Andalusia a passar el cap de setmana. Venien amb ganes de visitar la Sagrada Família, i ho hem fet. Han quedat enlluernats.

Després m'han deixat triar a mi l'itinerari i, com tantes vegades en els darrers anys, he mostrat la ciutat de Barcelona com si l'hagués construït jo mateixa peça per peça.

Però m'ha passat una cosa que no m'havia passat mai. El primer sotrac ha estat quan, al passeig del Born, he vist el restaurant on vam dinar el dia 27 d'octubre passat. Mentre els meus amics cantaven, commoguts, les lloances de Santa Maria del Mar, jo m'he aïllat de la conversa i, sense poder evitar-ho, he reviscut com en un somni aquell dinar amb el cor accelerat, ple de brindis per la República.

Després, xino-xano, hem passat pel davant de l'Hivernacle del Parc de la Ciutadella, just on érem aquell dia, contemplant les pantalles gegants amb una excitació febril. El lloc on ens vam abraçar i xisclar i des d'on vam veure, en els rostres dels parlamentaris, que alguna cosa no acabava d'anar bé.

Al vespre hem anat al passeig de Gràcia i els meus amics s'han embadalit davant de la Pedrera i la Casa Batlló, però jo només pensava en aquelles hores elèctriques del 20 de setembre que vam passar tan a prop, a la rambla Catalunya, compartint espai, aire i emocions amb desconeguts, tots allà fermes sense cap intenció de tornar cap a casa fins que ens ho van demanar aquests homes que ara són a la presó acusats d'incitar la violència de la gentada.

He reviscut com en un somni aquell dinar amb el cor accelerat, ple de brindis per la República

Ja no tornaré a mirar mai més Barcelona de la mateixa manera. Tal com el meu pare, que tenia cinc anys el 14 d'abril de 1931 i va anar a la Rambla de Figueres, arrossegat pel seu pare, a celebrar la proclamació de la República, va gravar per sempre aquella imatge a la seva tendra memòria.

Deia la Colometa: "I tot anava així, amb maldecaps petits, fins que va venir la República i en Quimet se'm va engrescar i anava pels carrers cridant i fent voleiar una bandera que mai no vaig poder saber d'on l'havia tret. Encara em recordo d'aquell aire fresc, un aire, cada vegada que me'n recordo, que no l'he pogut sentir mai més. Barrejat amb olor de fulla tendra i amb olor de poncella, un aire que va fugir, i tots els que després van venir mai més no van ser com l'aire aquell d'aquell dia que va fer un tall en la meua vida..."

Han començat els maldecaps grossos i enyoro l'aire d'aquell dia.

Podeu expressar-vos al diari a través de la web www.ara.cat, i per les següents vies:

@diariARA ■ [facebook.com/diariARA](https://www.facebook.com/diariARA) ■ cartes@ara.cat ■ Carrer Diputació, 119, 08015, Barcelona ■ Fe d'errades:opinio@ara.cat

complicitat del PSOE i de Cs. Després, aquest mateix govern, en aplicació del 155, va convocar unes eleccions autonòmiques en les quals Puigdemont va quedar legitimat. Puigdemont, doncs, representa la voluntat del poble català. Això inclou dos factors molt transcendents: complir la voluntat democràtica dels catalans i mantenir la dignitat com a poble i la de les nostres institucions. Ja coneixem els mecanismes de l'Estat per fer complir la llei segons la seva particular interpretació. Puigdemont ha de ser elegit president. Per legitimitat democràtica i per dignitat. Cal trobar una solució consensuada i vàlida respectant la voluntat del poble català.

XAVIER BIGATÀ
MATADEPERA

Les cartes enviades pels lectors han de tenir un màxim de 1.000 caràcters. El diari es reserva el dret de resumir-les. Els seus autors hi han de fer constar nom i cognoms, adreça postal i electrònica, número de carnet d'identitat i un telèfon de contacte. Les cartes no es respondran.

BLOG DEL DIA

Espai, temps i ètica

En Michael Shermer, en un article recent, diu que [...] el nostre propòsit a la vida, que els nostres gens han après durant milions d'anys, és combatre l'entropia fent coses "extròpiques" i usant energia per ordenar, construir i sobreviure. Ser amable i ajudar els altres ha sigut una estratègia exitosa. [...] El que ens diu en Michael Shermer amb arguments científics m'ha recordat el que deia, en un llibret meravellós, l'Umberto Eco. A *En què creuen els qui no creuen*, Eco argumenta les bases de la seva ètica laica. Explica que som animals de posició erecta, que tenim nocions d'una dreta i d'una esquerra, i que podem fer coses, tots sabem què vol dir [...] recordar i sentir desig, por, tristesa, consoling, plaer i dolor. Però som juntament amb els altres. Podríem morir o tornar-nos bojós si visquéssim en una comunitat on sistemàticament tothom hagués decidit no mirar-nos a la cara i comportar-se com si no existíssim, diu Eco. Per això, explica, hem de respectar els drets de la corporalitat dels altres, entre els quals hi ha el dret de parlar, de pensar i de ser tractats amb dignitat i sense violència. [...] Michael Shermer, el científic. Umberto Eco, l'escriptor. Dos raonaments diferents que arriben al mateix punt. Dos raonaments de cultura de pau que ens fan veure fins a quin punt hi ha molta feina a fer, al món.

Extracte del blog 'Fractal', a cura de Pere Brunet.
El text complet a <http://ciencia.ara.cat/fractal/>